

staa ud ved Jyllands Side“. Ved dette Forbehold sigtes til Aalegaardene paa Kysten af Elbo Herred, hvor Frederik den Anden i Aarene 1578—80 havde erhvervet alt Jordegodset og indhegnet Herredet med flere tilgrænsende Herreder til et Jagtdistrikt. Herredet blev senere henlagt til et Rytterdistrikt, og Aalegaardene paa Herredets Kyst overdroges ved Skøde af 19. November 1670 til en Privatmand. Aalegaardene paa denne Kyst, fra Koldingfjord til Vejleffjord, ere derefter lige til den Dag i Dag blevne betragtede som selvstændige faste Ejendomme; de ere ved Skøder overdragne fra Mand til Mand, have deres eget Folie i Realregistre; ere Genstand for Pant-sætning som anden fast Ejendom osv. Det er kun ganske undtagelsesvis, at en Grund-ejer her ejer Aalegaarde ud for sin Grund, idet Forholdet er det, at der ikke maa anbringes Aalegaarde af andre end dem, der have Skøde paa de gamle Aalegaarde, da den ene Aalegaards Rettighed, Vandareal eller saakaldt Forland, strækker sig hen til den næste Aalegaards, se Højesteretsdom af 24. Marts 1881 (Ugeskr. f. Retsv. 1881 S. 619, jfr. 1880 S. 273).

I denne Forbindelse kan nævnes de i visse Henseender lignende, om end i andre Henseender meget forskellige Forhold, som finde Sted i Øresund ved Kysten fra Helsingør til ned forbi Nivaa. Her findes en Mængde Aale- og Bundgarnssteder, der mod Nord staa i nær Forbindelse med Land, men fjerne sig længere og længere derfra Syd paa. De have fra gammel Tid tilhørt Staten, men ere senere afhændede, nogle, navnlig de ud for Krogerup, i Forbindelse med Kystlandet, men de fleste uafhængigt af Kysten. Disse sidste ejes nu af private ifølge særskilte tinglæste Adkomster, der undertiden lyde paa Brøkdeler af et Stade ($\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ eller $\frac{1}{8}$). Ogsaa om disse Stader gælder det, at de indtage hele Vandarealet, idet Grænserne mellem de enkelte Stader betegnes ved Mærker i Land.

Da D. L. 5—10—43 gav Aalegaardsretten ogsaa til ikke adelige, var Betydningen deraf i Øjeblikket nærmest kun den, at ogsaa Købstæderne og de ikke adelige Jorddrotter fik Ret til Aalegaarde ud for deres Grund, for saa vidt de ikke ifølge særlig Adkomst havde den i Forvejen. For Bønderne blev Bestemmelsen uden nævneværdig direkte Betydning, da den kun kunde komme Selvejerbønderne til gode, og disses Antal den Gang var saa ubetydeligt — neppe mere end 4—5 pCt. af samtlige Jordbrug — hvoraf selvfølgelig de færreste ejede rebdragen Jord, der stødte til Stranden. Den Omstændighed, at Aalegaardsretten, bortset fra Statens og Købstædernes Omraade, aldeles overvejende var i Jorddrotternes Besiddelse, har ikke været uden Betydning for, hvorledes Forholdet har udviklet sig indtil Nutiden.

Da Loven ikke lagde nogen Indskrænkning paa de berettigedes Udnyttelse af Aalegaardsretten, have de kunnet raade over den, som de selv fandt for godt. Vi finde derfor Eksempler paa, at Aalegaarde særskilt ere blevne bortskænkede — i Begyndelsen af forrige Aarhundrede gav saaledes Fru Mette Rosenkrantz et Aalestade paa 24 Ruser til Præstekaldet i Magleby ved Skelskør — eller bortsolgte, hvilket f. Eks. gælder om en Del Aalegaarde i Begtrupvig ved Helgenæs, hvor det derfor nu ikke er ualmindeligt, at Retten til at have Aalegaarde er skilt fra de Ejendomme, ud for hvilke Aalegaardene ere beliggende og overdrages ved særskilt Skøde fra Mand til Mand. Ogsaa her finder et lignende Forhold Sted som ved Kysten af Elbo Herred, at Aalegaardene have et vist Vandareal, der betegnes som deres Løb eller Udstrækning, se Højesteretsdomme af 26. November 1868 og 14. Maj 1895 (Ugeskrift f. Retsv. for 1869 S. 120 og 1895 S. 631). Som oftest er Aalegaardsfiskeriet dog vistnok forblevet hos Godsejeren, som, for saa vidt han ikke bruger det selv, hvilket f. Eks. er Tilfældet med Aalegaardsfiskeriet i Lille Bælt under Stamhuset Hindsgavl og ved Asnæs Sønderstrand under Grevskaftet Lerchenborg, har bortfæstet eller bortlejet det til Fæstere og Forpagtere paa Godset eller til andre. Aalegaardene i Lille Bælt ud for Grevskaftet Wedellsborgs Grund ere saaledes for en stor Del bortforpagtede i Forbindelse med nogle større Gaarde. Ud for Stignæs i Store Bælt er det til Godserne Borreby og Basnæs hørende Aalefiskeri fra gammel Tid af delt mellem Godsejerne, uden at Reglen i D. L. 5—10—43 nøjagtig er iagttaget. Fiskeriet har her fra gammel Tid været overdraget i Brug til Godsernes Fæstebønder, Husmænd eller andre og er vedtægtsmæssigt ordnet ved meget detaljerede Bestemmelser, der fastsætte Skellet mellem Staderne, den Kompasretning, hvori disse skulle udsættes, Ruseantallet i hvert Stade, den Orden, hvori Brugere, der ikke have et helt Stade, skulle have Benyttelsen af de indre og ydre Ruser m. m. Paa andre Steder har Brugen af Aalegaardsretten som Regel været overdraget Fæsterne hver ud for den Ejendom, han havde i Fæste;